

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רנא

ערב שבת קודש
פרשת מטות מסעי
א' במנחם אב התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

הפוך את העולם היום!

...מפורש בירושלמי (יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים סוף מזמור קלו): "כל דור שאינו נבנה (ביהמ"ק) בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו", כלומר, למרות שכבר עברו 1900 שנה מאז חורבן בית המקדש, מכל מקום, מכיון שביום זה, יום המישי דפ' פינחס, לא נבנה בית המקדש (שהרי כבר התפללו תפלת ערבית דיום שלאחריו) - הרי זה כאילו נחרב בית המקדש ביום חמישי דפ' פינחס!!

...ועפ"ז מובן, שלאחרי שאתמול ושלשום ובימים שלפני זה צעקו בניישראל "עד מתי" ... ואף על פי כן, ביום זה נחרב בית המקדש - הרי מובן עד כמה גדולה הצעקה "עד מתי" היום!!....

וכאמור - אין זה 'פשט'ל', כייאם הלכה ברורה בתורה, שכל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו כדיוכך!...

והגע עצמך: כאשר יהודי עומד ורואה שבית המקדש נחרב ונשרף עכשיו - הרי אפילו אם לבו כ"לב האבן", היה הופך את העולם ("געקערט א וועלט!...)... הנה על כך אומרת לו התורה - תורת אמת ותורת חיים - "הפוך את העולם היום! (קער א וועלט היינט)".

(משיחת י"ב תמוז תשד"מ - תורת מנחם - התועדויות תשד"מ, כרך ד' עמ' 2192)

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' במנחם-אב ה'תשע"ח - ח' במנחם-אב ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' במנחם-אב	הלכות שכירות פרק ז-ט.	הל' מאכלות אסורות פרק ט.	מ"ע רא.
ש"ק	ב' במנחם-אב	פרק י-יב.	פרק י.	מל"ת רסז. רסח.
א'	ג' במנחם-אב	פרק יג. הלכות שאלה ופקדון.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ת ריט. מ"ע רמד.
ב'	ד' במנחם-אב	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמד.
ג'	ה' במנחם-אב	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רמב.
ד'	ו' במנחם-אב	הלכות מלוה ולוה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע קצז. מל"ת רלד.
ה'	ז' במנחם-אב	פרק ד-ו.	פרק טו.	מ"ע קמב.
ו'	ח' במנחם-אב	פרק ז-ט.	פרק טז.	מל"ת רלט.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן וציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	לפני הזריחה	לפני הזריחה							
ו', א' במנחם-אב	3.11	4.18	4.45	5.51	9.13	12.46	1.22	7.48.7	8.16
ש"ק, ב' במנחם-אב	3.12	4.19	4.46	5.52	9.13	12.47	1.22	7.48.3	8.16
א', ג' במנחם-אב	3.13	4.20	4.46	5.53	9.14	12.47	1.22	7.47.9	8.15
ב', ד' במנחם-אב	3.14	4.21	4.47	5.53	9.14	12.47	1.22	7.47.6	8.15
ג', ה' במנחם-אב	3.16	4.21	4.48	5.54	9.14	12.47	1.22	7.47.1	8.14
ד', ו' במנחם-אב	3.17	4.22	4.49	5.54	9.15	12.47	1.22	7.46.7	8.14
ה', ז' במנחם-אב	3.18	4.23	4.49	5.55	9.15	12.47	1.22	7.46.2	8.13
ו', ח' במנחם-אב	3.19	4.24	4.50	5.55	9.15	12.47	1.22	7.45.7	8.13

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסיודורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
מטות-מסעי	7:11	8:28	7:26	8:31	7:19	8:32	7:27	8:29
דברים / חזון	7:08	8:24	7:24	8:27	7:16	8:28	7:25	8:25

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

יום ראשון

ג' במנחם-אב

בשיעור חומש היומי דשיעורי חת"ת, מסיימים: "כאשר דיבר לכם" (א,יא)⁸.

בידן] שיתנו לילד לשתות [היו שם מעט בחורים. הילד היה אלחנך דוב ש' בר"ד מרוזוב, בן י"א אז, שחונך בביתו שלא לשתות מהיין ולכן סירב לראשונה, ושוב סימן לו הרבי לשתות, ולבסוף נענה] וכשהילד שתה, חיך הרבי [ביותר, ויצא לחדרו] (והוא מרשימת הרה"ח ר' [אז: הת] שלום-יעקב ש' חזן. ההוספות במוסגר מפי ר' אלחנך ואחרים שהיו שם).

8) כך נהגו בקרה"ת בליובאוויטש. כאשר שינו והנהיגו בבית-חיינו לסיים פסוק אחד לפני 'שני', כדי שלא להתחיל בפסוק 'איכה' (כמ"ש באשל אברהם להרה"צ מבוטשאטש סי' קלח. ובליקוטי מהרי"ח (ח"ג נבא), כתב, שנוהגין כן אף במקומות שאין מנגינת הפסוק בניגון איכה. אך לכאורה, ע"פ הפשט, וכן ע"פ המדרש - איכ"ר רפ"א, פסוק זה אינו תוכחה!), כאמור בספר-המנהגים ס"ע 31 (אף שספר זה הוגה במידה מסוימת ע"י הרבי), העירו על כך הזקנים, והדבר חזר לקדמותו. וראה בזכרונות הבעל-קורא בבית-חיינו, הרה"ח ר"מ שוסטרמאן ע"ה ("למען יידעו - בנים יולדו", אה"ק תשנ"ז, עמ' 138), המספר שהוא שהנהיג זאת וכיצד הפסיק לנהוג כך.

יום שלישי

ה' במנחם-אב

יום ההילולא של האריז"ל - מעורר בפשטות - שנוסף להוספה ב'משפט' ו'צדקה' בכלל, שהם בהדגשה מיוחדת אצל האריז"ל - שיוסיפו בכל הפעולות דהפצת המעיינות חוצה "זאת החכמה", ובפרט כמוסבר בתורת חסידות חב"ד⁹.

ערב שבת-קודש

ח' במנחם-אב

ל'שבת חזון' לובשים¹⁰ בגדי שבת כרגיל¹¹.

9) 'התועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 109.

10) לעניין רחיצה וטבילה, ראה לעיל בלוח לפי פניחס.

11) ספר המנהגים עמ' 46, שכך נהג אדה"ז, וש"נ לפוסקים הדנים בעניין זה. וראה גם בהוספות לשו"ע אדה"ז, במהדורה הישנה חלק ה' עמ' 1846 בשוליה-הגיליון (במהדורה החדשה לא מצאתי זאת).

ביה

בימי בין המצרים עוסקים בבנין הבית!

אנ"ש, חסידי חב"ד,
 בקשר עם הוראת הרבי
 ללמוד בימי 'בין המצרים'
 את הלכות בית הבחירה,
ניתן לקבל בחינם חומרי עזר להעברת שיעור בנושא לפרטים חייגו או שלחו הודעה: 058-4400-770

צעירי אגודת חב"ד אנף המבצעים

חב"ד כי תהי' לכל אחו

ע"פ הספר 'הלכות ומנהגי חב"ד'

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת מטות מסעי

ב' במנחם אב

קריאת התורה²: מנהג ישראל לעמוד בפסוק האחרון, ורצוי שהקורא יפסיק קימעה לפני כן, מפני הרעש הנגרם בעמידת כל הקהל. גם העולה לתורה אומר "חזק, חזק ונתחזק!"³.

(1) יש לדון אם בקריאת שמו"ת צריך לומר גם את ההפטרה "דברי ירמיהו", כי אף ש"רשמית" היא ההפטרה הראשונה דשבת בין המצרים (בכל פרשה שהיא), הרי בלקוטי שיחות כרך ט עמ' 61 מביא ומדייק בלשון הטור שההפטרות שייכות גם לפרשיות שבהן הן נקראות, ו"דברי ירמיהו" שייכת הן לפי פינחס והן לפי מוטות, עיי"ש.

(2) הבעל קורא בבית חנינו, הר"ר מרדכי שוסטרמאן ע"ה, ועוד כו"כ בעלי קריאה ותיקים ובעלי מסורת, קראו את המסעות בקריאה רגילה (ראה לוח 'דבר בעת' ע"ד המנהגים בזה).

(3) מקור אמירה זו ונוסחה הוא בלבוש ס' תרס"ט [ע"פ הפסוק בשמואל ב' י"ב, ואף ששם הז' ד"נתחזק" היא בפתח, רגילים לאומרה כאן בצירוף]. ואומר זאת עם הציבור "בין הקריאה והברכה" ('רשימות היומן' עמ' תג, היום יום ח"י טבת, ס' המנהגים עמ' 31), ודלא כהדעות שהעולה לתורה אינו אומר 'חזק': א. משום הפסק. ב. מפני שאמירת 'חזק' היא להעולה לתורה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו (כפי הפשוט לקצות השלחן ס' פד סי"ג, ובבדי השלחן ס"ק כב, ומביא זאת גם מס' שלחן הקריאה, וכ"כ בס' פסקי תשובות סו"ס קלט בשם שו"ת: שבת הלוי (ז, רב) באר משה (גכח), ומשנה הלכות (ז, כב, ח"ח), אלא שמי' משנה הלכות' מביא, שאין לגעור בעולים שאומרים זאת בעצמם).

אמנם באג"ק ח"ד עמ' יד השיב הרבי לשתי הטענות: לטענה ב – "גם הוא (העולה לתורה) אומר, כי נוסחא שלנו היא 'נתחזק'", דהיינו שבניגוד לנוסח שאומרים רק **עולה** ג"פ 'חזק' (א"ר סי' תרס"ט, מאור ושמש ס"פ ויחי, ליקוטי חבר בן חיים ח"א דף כט בשם החתם סופר, ערוך השלחן ס' קלט סו"ס טו), שלפי נוסח זה אין שייך כלל שיאמר העולה, הרי שלפי הנוסח שלנו מברכים גם את הקהל, וא"כ יש מקום שגם העולה יאמרנו.

ולטענה א – "אמירת העולה... לא חשיב הפסק, כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סי' קסז ס"ט)", שם איתא, ששיחה בדברים שהם מענייני הדבר שמברך עליו, כגון "הביאו מלח" בין 'המוציא לאכילה, בדיעבד אינה חשובה הפסק, ו"מוותר לכתחילה אם אי אפשר בעניין אחר". ואכן, ע"פ דברי הרבי ב'התועודות' תשמ"ז ח"ב עמ' 254 הערה 31 – מונה – "שאמירת הברכה קאי גם על העניין ד'חזק'", עיי"ש, הרי זה ממש כמו שכתב

הפטרה: "שמעו... אלו קיך יהודה. אם תשוב... ובו יתהללו" (ירמיה ב, דכח; ד, א"ב)⁴.

אחר התפילה – התועודות בבית הכנסת, שהרי זו 'שבת חזק'⁵.

גם השבת עורכים 'סיום' עם סעודה⁶.

פרקי אבות – פרק ב.

מוצאי שבת:

מבדילים על היין?⁷

הרבי במכתבו שבספר המנהגים ס"ע 105 בעניין מנהגו באמירת ההיירצון על התפוח בר"ה בין הברכה לאכילה: "וכיוון דא"א בעניין אחר, הווי כדעבד". וע' גם בשו"ת יביע אומר ח"א חאר"ח סי' ט.

אלא שב'רשימות היומן' שם הסביר כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"א את הטעם לאמירה זו "כדי לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים" [ואגב, מכאן מובן שאומר זאת עם כל הציבור, ולא עם הקורא] – "צריך להיות לשון כזה בב"ח, להתחיל ספר חדש" [לע"ע מצאתי בים של שלמה (המהרש"ל מוזכר בסוף 'רשימה' זו) ב"ק פ"ז סי' מו, ב'דין הסיום' אודות סיום מסכת: "השלמת הספר – אין לך מצוה גדולה מזו, ובפרט היכא שבדעתו להתחיל א"כ ספר אחר". ולכאורה הכוונה שהעיקר הוא האיחול 'נתחזק' דהיינו התחלת הספר החדש, ולא ה'חזק', ולכן גם העולה אומר, כדי לכלול עצמו עם כולם]. ושאלו הרבי: "אם כן 'ש'חזק' עיקרו התחלת ספר חדש, ספר אחר, הרי יש בזה חשש הפסק (כי אינו שייך להקריאה)?", ונענה: "כל התורה... מילה אחת ארוכה" (דהיינו שגם הספר החדש שייך להקריאה).

וראה בנושא זה בס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קכו.

(4) ספר המנהגים עמ' 33. לוח כולל חב"ד.

(5) ספר השיחות תש"נ ח"א עמ' 233.

(6) סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 708 (נעתק ב'לוח השבוע' בשבוע שעבר). וצריך ביאור לחלק זאת ממה שביארצייט פרטי, ההוראה היא שלא לעשות 'סיום', כיוון שבש"ק אין כל קס"ד של תענית (התועודות תשד"מ ח"ב עמ' 873, שערי הל' ומנהג יו"ד סו"ס קמו).

(7) בלוח כולל חב"ד, ע"פ הרמ"א סי' תקנ"א ס"י, כתב שנתנים לשתות לתינוק שהגיע לחינוך בענייני ברכות, אך עדיין אינו יודע להתאבל על ירושלים [ובאמת קשה להגדיר מצב כזה. וראה א"א להרה"צ מבוסשאטש על ארתן], ואם אין תינוק – שותה המבדיל בעצמו, ע"כ. וראה שיחות קודש תשל"ח ח"ג עמ' 496 (בהוצאה החדשה: ח"ד עמ' 388), שבמוצ"ש מטר"מ, ב' מנ"א, שכת המבדיל (הת' הר"ר ישראל מרדכי ש' קאזאמינסקי] והחל לשתות את היין מהכוס, והרבי הורה בידו תנועת מנייה, ואמר [או סימן

הגלות אינה עונש, אלא רחיצת העוונות

למה התכוון אדמו"ר נ"ע בפתגם "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל, ולא בכוחותינו אנו נשוב לארץ ישראל"? • כיוון שזהו "על-פי ה'", בטלים כל החילוקים שבעניין המקום • עניין הגלות הוא תיקון ה"מפני חטאינו", וזה לא יפתר על-ידי הנסיעה לארץ ישראל – ואדרבה, ייתכן ותגרום לעיכוב תיקון הגלות... • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. ישנה רשימה מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר – "רשימה מאחד השומעים", אבל אחר-כך הגיהה הרבי ותיקן את הלשון, ובמילא הרי זו רשימה מדויקת¹ – שנדפסה עתה ברשימת המאסר בסופה, בתור הוספה. רשימה זו נדפסה כבר כמה פעמים, ועתה נדפסה עוד הפעם². ותוכן הדברים:

נשמותינו, שעליהם אין בעלות לאף אחד, ולכן, ככל הקשור לענייני תורה ומצוות אין להתחשב כלל בענייני הגלות ("עס פֿאַלט־אַפּ דער גאַנצער עניין פון גלות"), וכשם שבזמן שיד ישראל תקיפה הרי בודאי שלא היו משנים דבר בענייני הדת, כמו כן אין לוותר לדרישת הממשלה לעשות שינויים שהם נגד הדת (כפי שמופיע בהרשימה הלשון בארוכה ובדיוק).

ב. ולכאורה אינו מובן:

תחילת דברי אדמו"ר נ"ע "לא מרצוננו גלינו כו" אבינו מלכנו הגלנו" – נוגעים הם להמשך וסיום העניין, כי, מאחר שהקב"ה הגלה אותנו, הרי רק בו תלוי הדבר, והוא הקובע מה נמסר לגלות ומה לא נמסר לגלות, וכיוון שרק את הגוף שלח הקב"ה לגלות, אבל את הנשמה לא שלח הקב"ה לגלות, הרי מעצמו מובן שההגבלות של הגלות אינם חלים על הנשמה.

– אילו היה הדבר ברצון האדם, הרי "אין דעותיהם שוות"⁴, ויתכן שמישהו ירצה להיות דווקא בגלות...

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בארוכה⁵ סיפור אודות

(1) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 158 בשוה"ג.

(2) לקו"ד לקוט לז – י"ל לג' תמוז שנה זו (תשט"ו). – לקו"ד ח"ד תרצא, ב ואילך. ולאח"ז בסה"ש תרפ"ז ע' 169 ואילך.

(3) מלכים א' ח, נז.

(4) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א. ועוד.
(5) ראה סה"ש תש"ב ע' 21. וראה גם תורת מנחם – התועודות ח"א ע' 14 ואילך.

פרשת מטות-מסעי

פרשיות מטות-מסעי

מטות - רומז לתקיפות והנחישות, כמטה שהוא קשה וחזק.
מסעי - רומז לכללות עבודת האדם במשך ימי חייו, שצריכה להיות באופן של 'מסע' מתמיד, מחיל אל חיל.
מטות-מסעי - רק תקיפות ואירתיעה, לא להתבייש מפני המלעיגים למיניהם, מאפשרת עלייה תמידית זו.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת מטות"מ תשמ"ב. התוועדות תשמ"ב כרך ד, עמ' 1908)

וידבר משה אל ראשי המטות (ל,ב)

ההכרעה במה לנדור ובמה טוב שלא לנדור חייבת לבוא דווקא מנשיא - "ראשי המטות". הנודר נדר ומפריש את עצמו מדבר מסויים עושה כן בגלל חששו שההתעסקות באותו דבר עלולה להורידו מדרגתו. ומכיוון שעניין זה אינו שווה לכל נפש, אלא הוא תלוי במצבו האישי המדוייק של כל יחיד ויחיד, מובן שההחלטה הסופית צריכה לבוא מנשיא; רק הוא בכוחו לקבוע בכירור אם עבודה זו מתאימה לאדם מסויים זה, אם לאו.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 693)

פרשת מסעי

אף פרשת מסעי נקראת לעולם בימי בין-המצרים. חושך הגלות אינו אלא הכנה והקדמה לאור הגאולה, וגם המשמעות הפנימית של מסעות בני-ישראל היא - מסע הדורות מגלות לגאולה; מהמדבר שהוא סמל הגלות, ל"ירדן יריחו", רמז למשיח שעליו נאמר (ישעיהו יא), "והריחו בירת ה'".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת מסעי תשד"מ. התוועדות תשד"מ כרך ד, עמ' 2273)

ושפטו העדה... והצילו העדה... והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו (לה,כד-כה)

העולם נברא על-ידי שיתוף מידת הדין עם מידת הרחמים (ב"ר פי"ב). דהיינו, על-ידי חסד (רחמים), גבורה (דין) ותפארת (שהיא שיתוף ומיזוג של דין ורחמים). ואף כאן, כשיש צורך בתיקון ובכניין ה'עולם קטן' שנאבד על-ידי המכה נפש בשגגה, צריכים את שלושת אלה, חסד, גבורה, תפארת. "ושפטו" - גבורה, "והצילו" - חסד, "והשיבו" - תפארת. מידת התפארת קובעת שאמנם נעשה כאן חטא (גבורה), אבל ניתן לכפר עליו באמצעות גלות (חסד).

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1332)

אותנו בגלות - יכולה להיות מציאות שמישהו יהיה כמו אותה חיה שמונחת ב"בוץ", היינו, במצב של העלם והסתר, ומצטערת על כך שה"בוץ" מגיע אך ורק עד האף - שזהו לפי שעניין "נשמה באפר" הוא אפילו קודם התפלה, היינו, גם ללא עבודתו - והוא דואג על כך שהבוץ אינו גם מעל האף!

אמנם, כאשר מוסרים מודעה שיהודים מצד עצמם אינם יכולים להיות בגלות, ומה שנמצאים בגלות אין זה אלא מפני שהשם יתברך שלח אותם בגלות, הרי מעצמו מובן, שכיוון שהנשמה לא נשלחה בגלות, לא חלים על הנשמה כל ההגבלות של הגלות. -

אמנם, כל זה בנוגע להתחלת הפתגם, "לא מרצוננו גלינו מארץ-ישראל"; אבל אינו מובן: לשם מה מוסיף אדנ"ע "לא בכוחותינו אנו נשוב לארץ-ישראל"? - בודאי שכן הוא האמת, ואמת לאמיתו, אבל, לכאורה אין זה נוגע לעניין המדובר כאן?

ג. ויובן בהקדם מה שמצינו גבי מלאכות שבת, שחייבים רק על מלאכה שעניינה תיקון, מה שאין כן אם נעשה על-ידה קלקול?

- וטעם הדבר, לפי שבפעולה כזו לא היתה תועלת במשכן, ולכן אינה חשובה מלאכה אפילו בעובדין דחול. כלומר: כל המציאות של "רשות" נלקחת מעולם הקדושה, ולכן, כאשר בעולם הקדושה אין לזה מציאות, אי אפשר שתהיה לזה מציאות בעולם הרשות. -

אלא אם כן הקלקול הוא על מנת לתקן, כמו סותר על מנת לבנות, דכיוון שאינו יכול לבנות אלא אם כן יסתור תחילה את הדבר הבלתי-רצוי או את הבניין הקודם, הרי סתירה זו אינה קלקול, אלא תיקון.

ובעניין זה סבירא-ליה לר' יוסי⁶ ש"סותר על מנת לבנות במקומו הוי סותר, סותר על מנת לבנות שלא במקומו לא הוי סותר".

כלומר: כדי שפעולת הסתירה (שמצד עצמה היא קלקול) תחשב לתיקון (כיוון שהכוונה היא על

6 ישע"י ב, כב. וראה תורת מנחם - התוועדות ח"ב ע' 196. וש"נ.

7 שבת קה, ב. רמב"ם הל' שבת פ"א ה"ז-ח.

8 שם לא, ב ובפרש"י.

שני אחים, האחד, שהיה דתי, היה עני מרוד, והיה מלמד, ואילו השני היה גביר מופלג, והיה חפשי. לעני היו הרבה בנות, ואילו הגביר - לא סיפר הרבי אם היו לו רק בנים שהיו צריכים לקבל "נדן", או שגם בנים לא היו לו.

כאשר העני הוצרך להשיא את בנותיו - והרי כפי שהיה נהוג מעבר לים שבשביל להשיא בנות ("אויסגעבן די טעכטער") צריכים נדוניה גדולה, ומי שהוא קבצן גדול יותר צריך "נדן" גדול יותר, כיוון שחוק מה"נדן" אין ביכולתו ליתן - הרי בליט ברירה, נסע לאחיו לבקש ממנו שיעזור לו בכדי שיוכל לחתן את בנותיו.

אצל העשיר היה זה דבר רצוי ונעים ביותר, שהרי ידע את מעלותיו של אחיו העני, והיה חפץ לכל-הפחות להראותו את יקר תפארת גדולתו, ולכן, בבואו אליו, לקחו והולילו בארמונותיו ודירותיו וכו'.

כיוון שלאח העני לא היתה ברירה - בידעו שהוא חייב לסבול הכול... שאם לא כן, הרי בבואו לביתו יסבול צרות מאשתו, ועוד יותר מבנותיו... - היה מוכרח להתהלך עם אחיו הגביר אנה ואנה, אבל היה ניכר עליו שהוא לא מתלהב מכל ה"הפלאות" שהראה לו אחיו הגביר.

חרה הדבר להגביר, הייתכן, שהוא מראה לו ארמון, ועוד ארמון גדול יותר, עוד חדר ועוד חדר, ועוד "צעצוע" וכו', ואף-על-פי-כן, אין זה "לוקח" אותו ("עס דערנעמט אים ניט") כלל!?!... ופונה אליו ושואל אותו: נו, מה אתה אומר על כל זה? עונה לו האח העני: אם אתה נותן לי עבור ה"נדן" - מוטב, ואם לאו, נוסע הנני מיד בחזרה, חבל על הזמן!

אומר לו האח העשיר: ומה עם כל הדברים הנפלאים שראית אצלי?

אומר לו האח העני: יש מין חיה - שאינני רוצה לקרותה בשמה - שהתענוג שלה הוא להיות מונחת בבוץ, זהו המאכל והמשקה שלה, אבל היא "מודאגת": למה מונחת היא בבוץ רק עד אפה ("ביזן נאָז"), ולא יותר; אילו היתה כולה מונחת בבוץ, מעל האף ("איבערן נאָז") - אזי היה לה תענוג גדול יותר...

ובנוגע לענייננו:

לולי מסירת ה"מודעה" שהשם יתברך שלח

של יהודי הוא ב"איגרא רמה", ולא זו בלבד, אלא שהם מסיתים יהודים אחרים שיהיו גם הם במעמד ומצב דומה! כללות ענין הגלות הוא היפך המציאות של בני ישראל! ומה שישנם יהודים הטוענים שלא איכפת להם להישאר בגלות – הרי זה ענין חיצוני בלבד, מצד כללות ענין הבחירה! באותיות פשוטות – בנוגע לעבודה בפועל: מחשבתו של יהודי צריכה להיות חדורה באמונה וציפיה לביאת מלך המשיח, וממילא בא הדבר לידי ביטוי בפועל ממש – הן בדיבור, שדיבורו עם הזולת אודות ביאת מלך המשיח הוא מתוך להט וחיות, בדברים היוצאים מן הלב, אשר מטבעו של אדם, שדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. דהיינו, שגם הזולת נעשה חדור באמונה וצפי' לביאת המשיח.

בשנת תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א כרך ג' עמ' 42) זועק הרבי:

ישנם כאלו שאומרים שאין זה דרכם לצעוק ולתבוע "ווי וונט משיח נאו", וטוענים שגלות הוא דבר "טוב"... כי מאחר שלא ברצוננו הטוב גלינו, אלא הקב"ה הוא זה ששלחנו בגלות – צ"ל א"כ, שגלות הוא דבר טוב! והכוונה של הגלות היא שצריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות בגלות, אבל הגלות מצד עצמה היא דבר טוב, רחמנא ליצלן!... והרא"י לזה – ממארוז"ל "צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפירן לבין האומות!"

על כך אומרים להם: ניין! גלות איז א שלעכטע זאך וואס ערגער קען ניט זיין! (לא! גלות הוא דבר רע שגרוע ממנו לא שייך להיות!)! "מ'טאר ניט ח"ו דאנקען דעם אויבערשטן אויף דעם גלות" (אסור ח"ו להודות להקב"ה על הגלות)!

ובש"פ בלק תשמ"א:

דובר כמה פעמים, שישנם כמה דרגות בתחיית המתים – אחרים יקומו מוקדם יותר וכו'. ועוד והוא העיקר – כשם שכבר היה לעולמים – שמארבעים יום נהיו ארבעים שנה [בגזירת דור המדבר] – עד"ו יכול להיות שארבעים שנה יהיו לארבעים יום, וכן ארבעים יום יהיו לארבעים שעות, ובמובן זה ששעה

מורכבת משישים רגעים "על השעון" – כן שייך שמארבעים שעות יהיו לארבעים רגעים...

אמר הרבי בש"פ דברים תש"מ:

באם יהודי אינו פועל את העילוי שצריכה לצאת מענין הגלות, אזי לא זו בלבד שחסרה לו מצווה או שליחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר – אלא חסר כל ענין הגאולה שצריכה לבוא כתוצאה מהגלות. ומזה מובנת גודל האחריות המוטלת על כל אחד להביא את העילוי שבפנימיות הגלות לידי גילוי.

נשוב להתוועדות י"ב תמוז תשד"מ:

בזמן המשיח לא יהיו שום קשיים – "לא רעב ולא מלחמה", אפילו לא מלחמה עם המלמד... – זהו הדבר העיקרי שנוגע ל"בן חמש למקרא", שכן כיום יש למלמד "שוט" ("קאנטשיק"). מלמד טוב – מסתפק בכך שמראה את ה"שוט", ומלמד "לא יוצלח" – צריך לפעמים להשתמש ב"שוט"! ובמילא כאשר יבוא משיח צדקנו, לא יהי צורך לפחד מה"שוט" של המלמד, מכיון שלא יהיו אז מלחמות... וכמובן לא יהי קנאה ותחרות בינו לבין חברו, וכי"ב. ומה יעשו אז – יעסקו בהשגת דעת בוראה! – הלכה פשוטה וברורה שגם בן "חמש שנים למקרא" מבין אותה בפשטות!

ושוב משיחת שבת פרשת דברים תש"מ:

בשבת שלפני ט' אב (שאו הוא תכלית ירידת הגלות) מראים לכאו"א, למטה ובזמן הגלות, ובפרט – את "המקדש דלעתיד" ומראים זאת מתוך כוונה שזה יפעול עליו למעשה בעבודתו בפועל. ואף שבעיני בשר אין רואים – ועכ"פ, כמה וכמה אין רואים – את "המקדש דלעתיד", כדידע איניש בנפשי – אבל מ"מ, הנה כסיפור הידוע – האם מכיון שהסוסים הינם סוסים, שוב אין המלאכים מלאכים?!... האם מכיון שהנה"ב שלו ועיניו הבשריות (שהנה"ב פועלת עליהם) אין רואים את "המקדש דלעתיד" שמראים לו – הלכן אין ה"יחידה" שלו רואה!... ומכיון שמאמין שה"יחידה שלו אכן רואה, הרי זה פועל התאמתות בידעיה שלו, וכאילו שהוא עצמו ראה זאת בעיני בשר!

מנת לבנות), בהכרח שהתיקון יהיה באותו מקום שבו נעשה הקלקול, וכאשר מתקן במקום אחר, אין זה מתקן את הקלקול שנעשה במקום הסתירה, ובמילא אין הסתירה נחשבת למלאכה שחייבים עליה. ולכן סבירא ליה לר' יוסי שיש להתחשב לא רק בפעולת האדם בעשיית המלאכה, אלא גם במקום שבו נעשית המלאכה, וכיוון שמתחשבים

של סותר על מנת לבנות! יש לומר ההסברה בתירוץ הגמרא "כיוון דכתיב על-פי ה' יחנו, כסותר על מנת לבנות במקומו דמי" – שכיוון שהסתירה (יסעו) והבנין (יחנו) הם על-פי ה', היינו, שהסתירה והבנין הם לא מצד המקום ולא מצד האדם, אלא מצד ציווי ה', הרי זה שולל את החילוקים בענין המקום, כיוון שכל מקום שבו

מצד נשמתו יכול יהודי להעמיד את עצמו במעמד ומצב היותר נעלה – כמו בקודש הקדשים (במקום) ביום הכיפורים (בזמן), בעת עבודת הקטורת!

נמצאים הרי זה "בי גזא דרחמנא"¹² [=באוצרו של ה']], שיש בו ציווי ה', שהוא למעלה מן המקום, ובמילא, בטלים כל החילוקים שמצד המקום.

ד. על-פי זה יש לבאר את ההוספה בדברי אדמו"ר נ"ע – "לא בכוחותינו אנו נשוב לארץ ישראל":

אילו השיבה מן הגלות לארץ ישראל היתה נמסרת לרצונו של אדם, כך, שכאשר יהודים מתאספים יחדיו, ומצרפים אליהם כמה גויים, ומחליטים שעכשיו מספיק כבר להיות בגלות, ועוד לפני שמתקנים את "מפני" חטאינו" רוצים לבטל את ה"גלינו מארצנו", בגלל שכך החליטו עשרה או כמה עשיריות בני אדם – נמצא שגם הבעלות על הגלות נמסרה לרצונו של אדם, שהרי ברצונו תלוי הדבר אם להימצא שם זמן ארוך יותר או קצר יותר.

ועל זה באה מסירת המודעה – שכללות ענין הגלות, הן הסתירה והן הבנין, הן הנסיעה לגלות והן החנייה לאחרי הגלות, הוא "על-פי ה'", ובמילא, הרי זה ברשותו ובבעלותו של הקב"ה, וכיוון שהקב"ה הוא למעלה מן המקום, הרי גם כאשר נמצאים בזמן הגלות יוצאים מהחילוקים שבענין המקום.

כלומר: גם כאשר בני ישראל נוסעים בגלות, נמצאים הם באותו מקום שממנו היתה היציאה

עם המקום, צריך להיות התיקון באותו מקום שבו היה הקלקול.

ופריך בגמרא: "מכדי כל מלאכות ילפינן להו ממשכן, והתם סותר על מנת לבנות שלא במקומו הוא", "שהיו סותרים אותו בחניה זו ונוסעים למקום אחר וחונים וחוזרים ומקימין אותו?" ומשני: "שאני התם, כיוון דכתיב על-פי ה' יחנו, כסותר על מנת לבנות במקומו דמי".

והביאור בזה בפשטות – כפירוש רבינו חננאל – דכיוון ש"על-פי ה' יחנו", "ויתכן שיאמר להם שובו חנו במקום שסרתם, כסותר על מנת לבנות דמי".

ואינו מובן: הרי בכל המסעות שנמנו בפרשת מסעי, לא מצינו אף פעם שהשם יתברך ציוה לחזור ולבנות באותו מקום שבו היתה הסתירה?

ואפילו אילו היתה מציאות כזו¹⁰, לא יתכן שיהיו חייבים על סתירה זו – דכיוון שבעת הסתירה היה תמיד ספק היכן יהיה הבנין, במקום הסתירה או במקום אחר, הרי לא שייך שתהיה אלא התראת ספק, שאין חייבים עליה¹¹; או לאידך, שמזה נלמד שיהיו חייבים גם על התראת ספק, כיוון שרק באופן כזה היתה יכולה להיות במשכן המציאות

9) בהעלותך ט, יחכג. וראה עירובין נה, ב.

10) ראה פרש"י חוקת כא, ד. פינחס כו, יג. עקב י"ד, ו.

11) ראה אנציק' תלמודית (כרך יא) ערך התראת ספק (ע' שטו ואילך). וש"נ.

12) חולין קלט, א. וש"נ.

לגלות – שזהו המעמד ומצב שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים, קודם החורבן והגלות, וכפי שראו במוחש באופן נסי שבקדש הקדשים לא היה מציאות המקום תופס מקום כלל – "מקום ארון אינו מן המדה"¹³, וכמו כן עתה, שמצד נשמתו יכול יהודי להעמיד את עצמו במעמד ומצב היותר נעלה – כמו בקדש הקדשים (במקום) ביום הכיפורים (בזמן), בעת העבודה המיוחדת ד"עצומו של יום" – עבודת הקטורת!

והיכולת לזה היא – מצד זה שכללות עניין הגלות הוא "על-פי ה", בב' התנועות, הן בסתירה והן בבניין.

וזהו גם ההקדמה הדרושה כדי להבין שאין להתחשב כלל באלו הטוענים שתנאי המקום ותנאי הזמן דורשים לילך נגד הדת, או שרוצים להלביש זאת במילים יותר עדינות ואומרים שמצד תנאי הזמן והמקום יש צורך לעשות פשרות בדת, – האמת היא שלא שייך בזה "פשרה", שהרי מדובר בעניין שהוא אמת לאמתו, ולא שייך שיהיו שתי אמת לאמתו; או שהדבר הוא אמת, או שאינו אמת, ואם אינו אמת – הרי זה שקר. אם אין זה עניין של דת – אין זו פשרה, אלא עניין שמנגד על דת –

עכשיו – טוענים הם – שונה המצב, אין זה הזמן, אין זה המקום, ואין אלו האנשים כו', וגם פלוני ופלוני היו אומרים שעכשיו צריך להיות באופן אחר –

הנה על זה היא מסירת המודעה, שכללות עניין הגלות לא היה במציאות כלל אם לא היו עושים עניינים נגד הדת – "מפני חטאינו גלינו מארצנו"; והיציאה מן הגלות יכולה להיות באופן אחד בלבד – שהקב"ה ברצונו יוציא אותנו מהגלות, על-ידי זה שנסיר את "חטאינו", שזוהי הסיבה שהביאה את הגלות.

ובמילא, לא יתכן שהגלות תגרום ליהודים לעשות עניינים שהם היפך הדת – בה בשעה שכללות עניין הגלות הוא כדי לתקן מה שעשו שלא על-פי דת, כדרישת הדת.

ומסירת מודעה זו היא תוכן ההכרזה שהכריז אדמו"ר נ"ע בשעתו, וכ"ק מו"ח אדמו"ר גילה

זאת בהיותו אפילו תחת ממשלתם של אלו שהיו מנגדים על דת בכל התוקף, ואחר-כך מסר לנו זאת, כדי לסיים את ה"פכים קטנים".

ה. וכן¹⁴ הוא גם כאשר בא משהו וטוען שרצונו לנסוע למקום ששם "עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁵. לשם מה עליו להיות בגלות ולהתייטר – בשעה שיכול לברוח מכאן לארץ-ישראל.

על כך אומרים לו: לא מרצונך הנך בגלות, ולא ברצונך תצא מהגלות. זהו ענינו של הקב"ה, וכיוון שזהו על-פי השם, אין לך לברוח מכאן, כי במקום שבו הנך נמצא, הנך "כי גזא דרחמנא".

אך כיוון שניתנה לו בחירה חופשית, ביכולתו לבחור מה שהוא רוצה, כך שיש לו את הבחירה לרכוש כרטיס ולנסוע לארץ-ישראל. עניין זה לא נוטלים ממנו. אין משנים סדרי בראשית מפני כו'¹⁶. אבל מה נעשה עמו – הוא לא ברח מחוץ-לארץ לארץ-ישראל, אלא לקח עמו את האוויר של חוץ-לארץ לארץ-ישראל, ונמצא שם באוויר של חוץ-לארץ¹⁷.

מובא בחסידות¹⁸ בשם ספר עשרה מאמרות¹⁹, שכל יהודי מתפשט סביבו אוויר גן עדן ואוויר גיהנם, ובשעה שבגלל ה"מפני חטאינו" שלא תיקן עדיין, עליו להיות עדיין במצב ד"גלינו מארצנו" גם כפשוטו, ואף-על-פי-כן, קם מעצמו ונסוע לארץ-ישראל – אזי לוקח עמו ל"ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה" את אוויר גיהנם, שהרי הוא ברח מהמקום שצריך להיות בו עדיין כדי לתקן חלקו בסיבת החורבן והגלות, ועל-ידי זה מתעכב התיקון וכו'.

מילא בשעה שנמצא בחוץ לארץ, הרי גזרו על גושה ועל אוויר²⁰, אבל בארץ-ישראל האוויר

(14) מכאן ועד סוף שיחה זו – הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 619 ואילך. במהדורה זו ניתוספו כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(15) עקב יא, יב.

(16) ראה ע"ז נד, ב (במשנה).

(17) ראה גם תורת מנחם – התוועדויות ח"ג ס"ע 78 ואילך.

(18) ראה תניא אגה"ק ביאור ל"סכ"ז (קמו, רע"א).

(19) מאמר חקו"ד ח"ב פי"ב.

(20) גיטין ח, ב. וש"נ.

אצלו נפל לא רק הרהור תשובה א' אלא ב' הרהורי תשובה! ומכיון שכן הרי כל מי שיש לו מוח בקדקודו יודע ומבין בפשטות שאין זה "מקרה" ובפרט ע"פ פסק דין הרמב"ם – פסק דין בנגלה דתורה – עד כמה מושלל הענין "דנקרה נקרי"ת" אלא ודאי שהסיבה לכך היא פעולתו של נשיא דורנו.

ועד"ז בנוגע לשאר עניינים כו"ב – שבהם רואים במוחש את פעולתו של נשיא דורנו. ואפילו אלו שאינם רואים זאת במוחש – מבינים ויודעים שבדאי קיימת פעולה זו, שכן, בראותם את תלמידיו וחסידיו, "זרעו בחיים" יודעים ש"הוא בחיים".

ומזה מובן גם בנוגע לנתינת כח בכל הקשור לעבודה דקירוב הגאולה שאין זה כתוצאה מפעולתו בעבר כי אם באופן של פעולה בהווה ובפשטות: הכרזתו של בעל בגאולה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" – נדפסה ונתפרסמה ע"י "אגודת חסידי חב"ד" במכתב-עת ד"הקריאה והקדושה", והולכת ונמשכת ביתר שאת וביתר עוז עד היום הזה, שכן, "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", עד ביאת גואל צדק.

וענין זה בא לידי ביטוי גם בבקשה ובצעה "משיח נאו", ובהדגשה – "נאו", בשפת המדינה דווקא, כדי לשלול קס"ד שענין זה שייך לדרגא דלשון הקודש דוקא, ולכן מדגישים ואומרים זאת מלכתחילה בשפת המדינה – "משיח נאו" (ואדרבה – יתרון האור מן החושך).

ולסיכום עוד מאותה התוועדות: לאלתר לגאולה – נאו!

בעמדנו בשבת מברכים מנחם-אב (לאחריה נתינת כחד גאולת נשיא דורנו בחודש תמוז) ובפרט בשנה זו שקביעותו בפרשת פינחס הרי עיקר העבודה היא בענין הגאולה, כלומר, להוסיף בכל עניני העבודה שתכליתן לקרב ולמהר עוד יותר את הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו שתהי' תיכף ומיד "לאלתר לגאולה" ויתירה מזו – "נאו".

אמנם, כן באים אלו אשר "תואנה הם מבקשים" וטוענים: הכרזה זו – "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" – הייתה לפני כו"כ שנים, ואעפ"כ עדיין לא בא וא"כ הפירוש ב"לאלתר לגאולה" אינו מוכרח להיות באופן דתיכף ומיד ממש!

ובכן, טענה זו היא טענתו של "מלך זקן וכסיל"

וכל אלו שטוענים טענה זו הם שלוחיו של ה"מלך זקן וכסיל" אשר מתלבש בדבריהם... ועאכו"כ כאשר טוענים זאת מתוך "געשמואק" רחמנא ליצלן שאז ה"חורבן" ד"עולם קטן זה האדם" הוא באופן חמור ביותר!

"לאלתר לגאולה" פירושו – תיכף ומיד ממש, ופשיטא, שזו היתה כוונתו של נשיא דורנו בהכרזו בשעתו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" אלא שבעוונותינו הרבים לא זכינו לכך...

ולכן, גם לאחר שעברה שנה שלימה מאז שהכריז נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", ועדיין לא בא – המשיך להכריז ולפרסם שצריך להיות "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", וכן המשיך להכריז לאחר שעברו כמה שנים, ובהדגשה – "לאלתר" ממש!

וכמו כן בימינו אלה – מכריזים "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", "משיח נאו", תיכף ומיד ממש! ולאילו הטוענים שבהקדמה לזה צריך להיות ענין התשובה, "לאלתר לתשובה" (ועי"ז) לאלתר לגאולה" – הרי המענה לזה בפשטות: עבודת התשובה – אינה עבודה הדרשת משך זמן וכו' אלא כדברי הזהר: "בשעתא חדא וברגע חדא", ברגע כמימרא!

כך אומר הרבי בשנת תשמ"א (שיחות קודש תשמ"א כרך ג' ע' 42)

גלות איננה דבר טוב! גלות איננה טובה, כמובן ופשוט. וכאשר יהודי נמצא בגלות – עליו לדעת שחושך הגלות הוא רק מצד סיבה צדדית, ועליו להשתוקק ולהתגעגע לגאולה האמיתית והשלימה, "אחכה לו בכל יום שיבוא", לגילוי הלבנה בשלימותה. ועד כדי כך שהלבנה עצמה מנחמת אותו בזמן הגלות ואומרת לו שאין לו להתייאש מחושך הגלות, כיון שזהו רק ענין צדדי, ושימשיך להשתוקק לגאולה כי הרי "אט אט קומט די גאולה". ואדרבה: ע"י הצפיה והגעגועים לגאולה גופא, הרי הוא מקרב את הגאולה!

בשנת תשמ"ב קובע הרבי (התוועדויות תשמ"ב ח"ג ע' 1382):

הגאולה תהיה בדורנו זה, ולא בדור שלאחרי זה חס ושלום, ואף-על-פי-כן ישנם יהודים שלא איכפת להם להישאר בגלות, רחמנא ליצלן, למרות שיודעים שהגלות הוא "בירא עמיקתא", ומקומו

(13) יומא כא, סע"א. וש"נ.

לאלתר לגאולה – להביא לימות המשיח

הכוונה באמירה שהגאולה מגיעה תיכף ומיד ממש היא כפשוטה – שהגאולה תבוא תיכף ומיד • נשיא הדור נותן כוח לעבודה בהחשת את ביאת המשיח • כך מתמודדים עם הספקנים המביעים אדישות בצורך בכלל בגאולה • סגולה מיוחדת בימי בין המצרים לסיים את הגלות

היא – לקרב ולמהר את הגאולה, כפי שהכריז ופירסם ב"קול קורא": "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה". ומזה מובן שהגאולה דחודש תמוז, גאולה של נשיא הדור אשר כל עבודתו הייתה בעניין ד"לאלתר לגאולה" מהווה הכנה ונתינת כח, למהר את הגאולה דחודש מנחם אב שתהי' באופן ד"לאלתר", תיכף ומיד ממש.

והוסיף ואמר (שם):

יש להבהיר, אשר השייכות של נשיא הדור, גאולתו בחודש תמוז וכו' לעבודה השתא, אינה רק כתוצאה מפעולתו בעבר, כי אם גם באופן של פעולה בהווה, וגם בעתיד: אמרו חז"ל: "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", כלומר, שגם עתה ישנה פעולתו של נשיא דורנו כמו שהוא בחיים חיותא בעלמא דין. [ולהוסיף, שישנם כאלו שרואים במוחש את פעולתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בענייניהם הפרטיים, הן בעניינים גשמיים – הצלחה בענייני מסחר וכיו"ב, והן בעניינים רוחניים – ענייני תלומות, הרהורי תשובה שנופלים לעם לפתע, וכיו"ב אשר כל עניינים אלו הם פעולתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

בנוגע להרהורי תשובה כו' – יודע הוא אומנם מ"ש בלקו"ת בענין הבת"קול שמכרזת עלענין התשובה כו', שזוהי הסיבה לכך שנופלים לאדם הרהורי תשובה ללא כל הכנה מוקדמת, אבל אפעפ"כ ישנם רבים שלא נופלים להם הרהורי תשובה כלל ואילו

בהתוועדות י"ב תמוז תשד"מ מתבטא הרבי: תארו לעצמכם: כאשר נחרב בית המקדש ועומד שם יהודי שהוא "יהודי קשה", יהודי (מ)אבן (א) שטיינער איד" עם "לב האבן" ורואה איך נחרב בית המקדש בימיו, הרי הוא היה הופך את העולם, אומרת תורת אמת ותורת חיים הוראה בחיים – הפוך את העולם היום (קער א וועלט היינט)!

על האחריות של כל יהודי

בשיחת ש"פ שמיני (מבה"ח וער"ח אייר התשנ"א – מוגה) אמר הרבי:

ומזה מובן שאין מקום כלל שבמקום לפעול בעצמם יסמכו על אחרים או יטילו את העבודה על אחרים אלא שזוהי העבודה דכל אחד ואחת. כל אחד ואחת צריך לעשות בעצמו את העבודה "לשמש את קוני" (שלשמה "אני נבראתי") ובודאי יש לו הכוחות על זה.

...ונוסף על הוספת עצמו בזה צריכים להשפיע גם על אחרים שיוסיפו..

ובכללות העבודה הדפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה שמביאה במיוחד "אתי מר" דא מלכא משיחא.

כך התבטא הרבי בהתוועדות ש"פ פינחס תשמ"ה:

עיקר עבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו

טהור, והוא לוקח עמו אוויר גיהנם אל "פלטין של מלך"²¹.

1. טוענים שישוב ארץ־ישראל הוא מצווה, ואם אינו מצווה, הרי זה הידור מצווה²². הנה יש על זה כמה תשובות.

(א) איתא בתשב"ץ (קטן)²³ – (כ"ק אדמו"ר

הרי חושן משפט הוא החלק האחרון של השולחן ערוך. בחושן משפט גופא ישנם ארבע מאות ועוד עשרים וכמה סימנים²⁷. ופרטי הדינים ד"מורידין ולא מעלין" הם בסוף חושן משפט, בסימנים האחרונים. ואם כן, למה להתחיל ללמוד בסדר הפוך, משמאל לימין? – צריכים ללמוד מימין לשמאל, כסדר אצל בני־ישראל²⁸, וכאשר ילמדו

הוא יכול לנסוע לארץ־ישראל ולקחת עמו את האוויר של חוץ־לארץ לארץ־ישראל, ולהימצא שם באוויר של חוץ־לארץ

את כל הדינים של השולחן ערוך ויקימו אותם, ויישארו רק דינים הנ"ל, אזי יתיישבו לפסוק דינים אלו.

וכן הוא בנוגע למצות ישוב ארץ־ישראל: ישנם מצוות שלכל הדעות הם מצוות, ובהם גופא ישנם קלות שבקלות, קלות, חמורות, וחמורות שבחמורות. ואם כן, כאשר מניחים את כל המצוות הצדה, ונאחזים ("מ'כאפט זיך אָן") במצות ישוב ארץ־ישראל, אשר, לכל לראש יש פלוגתא אם היא במניין המצוות בכלל²², ושנית, יש פלוגתא אם זוהי מצווה לכל בני־ישראל שכולם חייבים לקיימה, כנ"ל – הנה כאשר מניחים הכול הצדה, ונאחזים רק בעניין זה, הרי זה סימן שמשוהו כאן אינו כשורה ("עפעס איז דאָ ניט גלאַטיק").

ובפרט כאשר רואים שאצל אחרים הרי זה עוד מחליש קיום המצוות – הרי זה סימן שעניין זה בא מהצד השני.

הפסיק ואמר בבת־שחוק: גם התשב"ץ היה יהודי דתי... – שכאשר רוצים לנסוע לארץ־ישראל, צריכים להבטיח שיוכלו להיזהר היטב במצוות וגם להדר במצוות יותר מאשר בחוץ־לארץ, ורק אז יכולים לנסוע לארץ־ישראל, ואם לאו, אין חסרון בכך שלא ייסע.

וכמו כן מצינו בכמה ספרים²² שמצוות ישוב ארץ־ישראל אינה מצווה חיובית עבור כל אחד ואחד מישראל שירדוף לקיים מצווה זו. אם יש בכך סכנה, סכנת הגוף, ועל אחת כמה וכמה סכנת הנפש, לא צריכים לנסוע, ובכך מתרצים את הראשונים שלא נסעו לארץ־ישראל²⁴.

(ב) ואיבעית אימא: שאלו אצל הרבי²⁵ – בהיותו בווינה – למה הוא מקרב²⁶ אפילו יהודים כאלה שעליהם נאמר "מורידין ולא מעלין". והרבי השיב: בשולחן ערוך ישנם ד' חלקים: אורח חיים, יורה דעה, אבן העזר וחושן משפט. על־פי סדר זה

(21) במדב"ר פי"ט, יג. יל"ש עקב רמז תתסז.

(22) ראה אנציק' תלמודית ערך א"י ע' רכג ואילך. וש"נ. וראה גם לעיל ע' 124.

(23) בסופו – אות תקנט.

(24) ראה תוד"ה הוא – כתובות קי, ב.

(25) ראה גם תורת מנחם – התוועדויות חי"א ע' 37. וש"נ.

(26) ומקיל כ"כ בהמצווה ד"הוכח תוכיח את עמיתך" (קדושים יט, יז). שהרי מקרב יהודים כאלו שיש על מה להוכיחם (מהנחה בלתי מוגה).

(27) דייק בלשונו – מפני החילוק שבין הטור והשור"ע.

(28) הנפק"מ בין בני ברית לשאינם בני ברית – שאצל בני מתחילים ללמוד מימין הספר, ומשם ממשיכים הלאה, משא"כ אצל גוים. ובמילא, כאשר יניחו את ד' חלקי השור"ע לפני גוי, להבדיל, אזי יתחיל מהסימנים האחרונים של חושן משפט... (מהנחה בלתי מוגה).

הכוח לביטול הגלות

להכריע את הכף

שלושת השבועות מעוררים ומחזקים כל יהודי, שאריכות הגלות אינה צריכה לגרום לייאוש חס־שלום, אלא אדרבה – להכרה בעלייה העצומה (עלייה למעליותא) שתצמח מהגלות. הכרה זו צריכה להתבטא בפועל בתוספת־חיזוק אצל כל אחד ואחד בכל ענייני תורה־ומצוות (אלה המצוות גו'), ובהוספה שלא על־דרך הרגיל (לעומת הירידה שלא על־דרך הרגיל של שלושת השבועות והגלות הארוכה), מתוך ידיעה שאין מה להתפעל מחושך הגלות, ואדרבה – עליידי ההוספה בתורה ומצוות, יבטלו לגמרי את הגלות, ויביאו את הגאולה האמיתית והשלימה. והיות שאין איתנו יודע עד מה (בגלות), הדבר היחיד שיודעים הוא – שצריך להיתוסף עניין כלשהו בתורה ומצוות שבינתיים לא נעשה, לכן צריכים להשקיע השתדלות להוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור בכל אופן האפשרי, שמא השתדלות זו תהיה הדבר שיכריע את כף המאזנים לכף זכות ותביא ישועה והצלה לו ולכל העולם כולו (כפסק־דין הרמב"ם הידוע).

כולל ובמיוחד – הפעולות ד"פוצו מעיינותיך חוצה", גילוי המעיינות גם במקום שהוא חוץ למקום המעיינות, מקום שעל־פי טבע אין המקום (מצד־עצמו) קשור כלל למעיינות, אף לשם מביאים את המעיינות עצמם באופן של יפוצו; שעל־ידי זה נהיה אתי מר דא מלכא משיחא.

(משיחת שבת פרשת מטות־מסעי תש"ג. ספר השיחות תש"ג כרך ב, עמ' 593 (תרגום))

בציפייה לגאולה – שם הוא נמצא!

ידועה תורת הבעל־שם־טוב שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא, היינו, שעל־ידי המחשבה וההתבוננות בעניין הגאולה, ובפרט על־ידי הציפייה והתשוקה לגאולה – "שם הוא נמצא", ועד שעל־ידי זה ממחרים ומזרזים את הגאולה בפועל ממש באופן ד"אחישנה".

ומוכן שאין זה בסתירה למאמר רז"ל שמשית צדקנו בא בהיסח הדעת דווקא – כידוע שיחת בעל הגאולה שאין הכוונה בזה שלא יחשבו ח"ו אודות הגאולה, אלא הפירוש ד"היסח הדעת" הוא ביחס לעניין אחר כו'. בהכרח לומר כן – שהרי עניין התשוקה והציפייה לגאולה אינו עניין שנתחדש לאחרונה, כאמור לעיל שבכל תפילה מבקשים "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . . כי לישועתך קיוונו כל היום", וגם בשבת ויום־טוב אומרים "ותחזינה עינינו בשוכך לציון"! וכפסק־דין הרמב"ם (הלכות מלכים רפ"א) "כל מי שאינו מאמין בו או שאינו מחכה לביאתו כו'" – היינו, שישנו פסק־דין מפורש שצריכים לחכות לביאת המשיח, וזאת – לא בתור עניין של אגדה או מוסר וכיו"ב, כי אם בתור פסק־דין להלכה. ולכן, בהכרח לומר שהפירוש ד"היסח הדעת" הוא ביחס לעניין אחר.

ועד כדי כך – שאפילו הקב"ה ממתין ומצפה לגאולה, כמאמר רז"ל (ברכות ג, א) "מה לו לאב שהגלה בניו כו'", וכן אמרו חז"ל (שם) ששכינה "מנהמת כיונה ואומרת כו'". וכל זה נפעל על־ידי מעשינו ועבודתינו, ובכללות על־ידי הציפייה והתשוקה לגאולה.

(ש"פ בלק תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג כרך ז, עמ' 1783)

החושך הוא אור³³. ולא די בכך – מגיעים למטה יותר, ש"שמים גו' אור לחושך"³⁴; לוקחים עניין של "תורה אור"³⁵, ועל־ידו גופא רוצים לחזק חס ושלוש את החושך כפול ומכופל של הגלות. אם אכן רוצים לנסוע לארץ־ישראל, הנה הדרך היחידה היא – לתקן את ה"מפני חטאינו". הרי עניין הגלות אינו עניין של עונש לשם עונש חס ושלוש, אלא כמשל³⁶ אב הרחמן שבנו יחידו יקר אצלו ביותר, וכאשר הבן יחיד שלו מתלכלך, אזי רוחץ אותו במים פושרין, או גם ברותחים, כאשר הלכלוך דבק בו ביותר. ועל־ידי הסרת הלכלוך מקרבים את הגאולה הכללית, ובמילא גם את הנסיעה האישית לארץ־ישראל.

וכידוע³⁷ המענה של הצמח צדק שאמר ליהודי ביחידות: "רצונך לנסוע לארץ־ישראל? – עשה כאן ארץ־ישראל!" שיעשה כאן בחוץ־לארץ³⁸ דירה לו יתברך, וכאשר יתלקטו נר אחד ועוד נר, אזי "ראו – באמת – אור גדול", ויגיעו לקיום היעוד "לילה כיום יאיר"³⁹, בגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו אמן.

(מהתוועדות י"ג תמוז ה'תשט"ו. תורת מנחם כרך יד עמ' 183-192, בלתי מוגה)

- (33) סה"ש תש"א ע' 140. תש"ב ע' 81. וראה אגרות־קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפב.
- (34) ישעיה' ה, כ.
- (35) משלי ו, כג.
- (36) תניא אגה"ק סכ"ב.
- (37) אגרות־קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפה. נתבאר בתורת מנחם – התוועדות ח"ג ס"ע 77 ואילך.
- (38) בהמקום שבו העמידה ההשגחה העליונה את כל אחד ואחת מישראל – שזוהי ההוכחה שבמקום זה צריך ללמוד תורה ולקיים מצוות ולעשות דירה לו ית' (מהנחה בלתי מוגה).
- (39) תהלים קלט, יב.

ז. הרבי (מהורש"ב) נ"ע אמר²⁹ שהיצר הרע מתלבש לפעמים באיצטלא של משי ("א זיידענע זשופיצע"), עד שאי אפשר להכיר אם זה ירא שמים זקן ("אן אַלטער ירא שמים"), או היצר הרע הזקן³⁰ ("דער אַלטער יצר הרע"). והדרך היחידה להבחין היא מהתוצאות בפועל ממש, שבעניין זה – פועל ממש – אי אפשר לרמות את עצמו. אם רואים שעל־ידי זה ששומעים לטענותיו נעשים אדוקים יותר ("פרימער") בפועל ממש, מתפללים יותר, לומדים יותר, מונחים פחות בענייני עולם הזה וחושבים יותר ויותר אודות הקב"ה – הרי זו ראייה שכאן מדבר החסיד הזקן ("דער אַלטער חסיד"); אבל כאשר רואים שעל־ידי זה ששומעים לטענותיו הנה בפועל ממש נעשה חלישות בתורה ומצוות – הרי זו ראייה שכאן מדבר היצר הרע, אלא מאי, הוא לבוש באיצטלא של משי – הנה איצטלא זו גזולה היא בידו, כלומר, שמלבד כל העניינים עובר הוא עבירה נוספת, שמנצל עניין של קדושה, ובו גופא רוצה לנגד חס ושלוש.

ח. ישנו פתגם מר' הלל מפאריטש³¹ בלשון הכתוב³² "העם ההולכים בחושך ראו אור גדול", שבשעה שנמצאים משך זמן בחושך, אזי חושבים

- (29) ראה אגרות־קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' סז (נעתק ב"היום יום" כג סיון). מכתב כ"ד אייר שנה זו (אגרות־קודש ח"א ע' קיט). וראה גם תורת מנחם – התוועדות ח"ג ע' 309. וש"נ.
- (30) ראה קהלת ד, יג ובפרש"י.
- (31) ראה אודותיו בתורת מנחם – התוועדות ח"א ע' 7 הערה 12. וש"נ.
- (32) ישעיה' ט, א.